AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2017 / 39 • Nisan 2017

TANER AKÇAM VE AGOS ARTIK BİZİ ŞAŞIRTMIYOR

Turgut Kerem TUNCEL

Analist

28 Nisan 2017 tarihinde AGOS gazetesinde Taner Akçam imzasıyla Soykırımın şifresi çözüldü başlıklı bir yazı yayınlandı. AGOS, Taner Akçamın bu yazısını Tarihçi Taner Akçam, Teşikilatı (SIC!) Mahsusa ve İttihat Terakki yöneticisi Bahaettin Şakirin 4 Temmuz 1915 tarihli Ermenilerin sürgün ve imhalarını koordine etmek amaçlı telgrafının şifresini çözdü. Telgrafı içeren belgenin üstündeki antet ise telgrafın orijinal olduğunu hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde kanıtlıyor açıklamasıyla okuyucuya sundu.

Akçamın yazısı ve AGOSun bu yazıyı sunuş şekli, Akçam ve benzeri kişilerle AGOS ve benzeri yayın organları ve kuruluşların soykırım iddialarını ne şekilde savundukları ve bunların propagandasını nasıl yürüttüklerine dair çarpıcı birer örnek oluşturmaktadır.

Akçamın yazısı 797 kelimeden oluşmaktadır. AGOSun sunumuyla birlikte yazı, başlık hariç, 837 kelimedir. Yazının ilk paragrafı, 2.5 satırlık bir açıklamadan (36 kelime; tüm yazının % 4.5lik bölümü) sonra, bahsi geçen telgrafın (Akçam'ın iddiasına göre, Bahaettin Şakirin 4 Temmuz 1915'de Harput Müfettişi Nazım Beye iletilmek üzere çektiği telgraf), ki bu telgrafı Akçam yazı boyunca sıklıkla belge diye nitelendirmektedir, Türkçe çevirisini sunmaktadır. Çevirisi yapılmış bu telgraf, Akçamın açıklamalarıyla birlikte toplam 34 kelimeden oluşmaktadır (tüm yazının % 4.3lük bölümü). Çevirinin kim tarafından yapıldığı belirtilmediğine göre, Akçam tarafından yapıldığı varsayabilir. İlk bakışta gereksiz gibi görünen bu uyarının, aslında neden önemli olduğu aşağıda anlaşılacaktır.

Yazının geri kalan kısmı, bu telgrafın orijinal olduğu iddiasına (547 kelime; tüm yazının %68.6lık bölümü) ve Bahaettin Şakirin kim olduğuna (151 kelime; tüm yazının %18.9luk bölümü) dairdir. Yazının 40 kelimeden oluşan sonuç paragrafı ise telgrafın orijinal olduğuna şüphe olmadığını ve İttihatçı yöneticilerin Ermenileri sistemli olarak imhaya tabi tuttuklarını açıkça gösterdiğini iddia etmekte ve anlamsız ve sadece kendine zarar vermekten başka bir sonuç doğurmayan inkarcılı[ktan] vazgeçilmesi gerektiğini salık vermektedir.

Görüldüğü üzere, Akçamın yazısının ağırlık noktasını, iddiasını üzerine kurduğu telgrafın içeriği değil, bu telgrafın orijinalliği iddiası ve Bahaettin Şakirin kimliği teşkil etmektedir. Öyle ki, özellikle telgrafın orijinalliği hakkında yaptığı laf kalabalığı ile Akçamın telgrafın içeriğini okuyucunun dikkatinden kaçırmak yönünde bir çaba sarf ettiği görülmektedir. Bu, Akçamın yapmaya çalıştığı şey için gerekli bir çabadır.

Akçam, belgenin [telgrafın] ve içeriğinin doğru anlaşılabilmesi için, Bahaettin Şakirin kişiliği, onun görev ve yetkileri konusunda temel bazı temel bilgileri aktarmakta fayda olduğunu söylemektedir. Bunu takiben, yine bir laf kalabalığı içerisinde, Şakirin Teşkilat-ı Mahsusanın önemli isimlerinden biri olduğunu, Osmanlı ordusunun Kafkas cephesinde yaşadığı hezimetlerden sonra tüm enerjisini Ermenilerin imha edilmesine yoğunlaştırdığını, 1919-1921 İstanbul yargılamaları neticesinde gıyabında idam cezasına çarptırıldığını anlatmaktadır. Ne var ki bunu yaparken, ne 1919-1921 yargılamalarının işgal güçleri tarafından işgal altındaki İstanbulda gerçekleştirildiğinden, ne yargılamaların hukuki prosedürlere uygun olmadığından, ne de Şakirin hangi suçtan dolayı idam cezasına çarptırıldığından bahsetmektedir. Bu gayet bilinçli bir şekilde kurgulanmış bir anlatıdır. Akçam, Şakirin aleyhinde bir algı yaratmaya ve Şakirin kişiliği üzerinden iddiasına zemin oluşturmaya çalışmaktadır.

İlk olarak Akçamın bilmesi gereken şey, bir kişinin kişiliğinin onun spesifik bir konu hakkındaki suçluluğuna delil olamayacağıdır. Modern hukuk, kişiler hakkında, kişiliklerine göre değil, kanıtlanmış somut eylemlerine göre yargıya varır. Bunun yanında, şayet biz de Akçamı takip ederek, kişiler hakkında kişiliklerini hesaba katarak bir yargıya varacak olursak, Taner Akçamın kişiliği hakkında burada yazmaktan dahi utanç duyacağımız çok şey söylenebilir.[1]

Bunun yanında Akçam, [Şakirin] altında araba vardır; haberleşmelerinde İçişleri ve Savunma Bakanlıklarının şifrelerini kullanmaktadır gibi şeyler söyleyerek, okuyucuyu, örneğin, Şakirin altında araba olmasının konuyla ne gibi bir ilgisi olduğu gibi soru işaretleriyle baş başa bırakmaktadır. Aslında Akçamın yapmaya çalıştığı şey, tüm yazı boyunca olduğu gibi, okuyucunun dikkatini dağıtmak ve iddiasını (Ermenilerin sistematik imhaya tabi tutulmuş olmaları) dayandırdığı esas nokta olan Şakire atfedilen telgrafının içeriğinden uzaklaştırmaktır.

Yukarıda belirtildiği üzere, Akçamın yazısının çok büyük bir bölümü (yazının %68i) Şakirin telgrafının orijinal olduğunun kanıtlanmasına ayrılmıştır. Bu kısımlarda öne sürülen iddialar, telgrafın üzerindeki antet ve şifreleme tekniği gibi teknik konularla ilgilidir. Akçam, bu teknik konularla ilgili yazarken de gereksiz ayrıntıya girmektedir. Akçam, konu hakkında uzman olmayan kişilerin anlamayacağı şeylerden bahsetmekte, bunu yaparken yine lafı ziyadesiyle uzatarak hem çok önemli şeyler söylüyormuş havası yaratmakta, hem de okuyucunun dikkatini bir kez daha telgrafın içeriğinden uzaklaştırmaktadır.

Peki, Akçamın özenle okuyucunun dikkatinden kaçırmaya çalıştığı ve AGOSun Ermenilerin sürgün ve imhalarını koordine etmek amaçlı telgraf olarak yansıttığı telgrafta ne yazmaktadır? Akçamın çevirisine güvenirsek, telgraf şu şekildedir:

> Oradan sevk olunan Ermeniler tasfiye olunuyor mu? Nefy ü tagrîb [sürgün ederek uzaklaştırma] olduğunu bildirdiğiniz eşhas-ı muzırra [zararlı unsurlar] imha ediliyor mu yoksa yalnızca sevk ve izâm mı [gönderilme] olunuyor muvazzahan [açık olarak] bildiriniz kardeşim.

Akçam ve AGOS, zekamızla alay ederek, bu telgrafın Ermenilerin sürgün ve imhasının kanıtı olduğunu iddia etmektedirler.

Bu telgrafta Şakir, Harput'taki durumun ne olduğunu öğrenmek için bir soru sormaktadır. Zararlı unsurların öldürüldüğünü mü yoksa gönderildiklerini mi öğrenmek istemektedir. Herhangi bir talimat, emir vb. söz konusu değildir. Emir veya talimat söz konusu olsaydı, bunun açıkça ve emir kipi kullanılarak belirtilmesi gerekirdi.

Dolayısıyla, Akçamın bu telgrafın İttihatçı yöneticilerin Ermenileri sistemli olarak imhaya tabi tuttuklarının kanıtı olduğu iddiası, ancak bir yorum olabilir. Ne var ki, Akçam bunu böyle ifade etmemekte, bu telgrafın açık bir kanıt olduğunu söylemektedir. Bu, alenen bir çarpıtmadır. Ayrıca, 1915 olayları gibi büyük ve önemli bir olayın niteliği hakkında tek bir telgraftan yola çıkarak fikir üretmek, en hafif tabiriyle özensizlik, daha ağır bir tabirle kötü niyettir. Kaldı ki, bu telgraf yorumlanacak olsa, telgrafa sadık kalarak, örneğin, Şakirin Harputta bazı istenmeyen katliamların yaşandığını öğrendiği, bundan rahatsızlık duyduğu ve katliamların durdurulmasını için konu hakkında bilgi almak istediği gibi bir çıkarım da yapmak mümkündür.

Taner Akçam: Sherlock Holmesmu Norman Stansfieldmı?[2]

Akçamı ve AGOSu takip edenler için bu yazının yayınlanması pek de dikkat çekici bir konu olmayabilir. Akçam, son yirmi-yirmi beş yıldır soykırım iddialarını destekleyen çevrelerce vitrine konulmuş bir isimdir. AGOS gazetesi ise son yıllarda Hrant Dinkin adının arkasına saklanarak, bu iddiaların sözcülüğünü yapan bir yayın organı haline gelmiştir. Ne var ki, Akçamın bu yazısının konuyu daha yakından takip eden kişilerin gözünden kaçmayacak bir önemi vardır.

On yıllardan beri müthiş maddi kaynaklar kullanılarak, popüler bir soykırım anlatısı kabul ettirilmeye çalışılmaktadır. Bu çerçevede, en tipik örneği Taner Akçam olan projeler geliştirilmektedir. Açıkçası, bu kampanya etkili de olmuştur. 1915 olaylarının muhteviyatını, niteliğini, nedenlerini, sonuçlarını gerçekten anlama çabası içinde olan kişiler, ya hegemonik hale gelen Ermeni anlatısının etkisinde kalmış ya da karşılaştıkları veya karşılaşacaklarını bildikleri baskılar ve/veya kendilerine sunulacak ödüllere olan susamışlıklarıyla bu anlatıyı benimsemişlerdir. Diğer kişiler ise, konudan uzak kalmayı tercih etmişlerdir.

Öte yandan, tüm gücüne rağmen soykırım lobisi beklediği sonucu alabilmiş değildir. Bunun nedeni, bizhaati 1948 Soykırım Sözleşmesinde bulunan soykırım tanımıdır. Bu tanıma göre, soykırım suçu, ulusal, etnik, ırksal veya dini bir grubun, tamamen veya bir bölümünün yok edilmesi amacıyla/niyetiyle işlenen yine sözleşmede belirtilen fiillerdir. Bu tanımdaki kritik nokta amaç/niyet unsurudur. Bu unsurun, süphe götürmeyecek şekilde ortaya konması gerekmektedir. Şimdiye kadar yapılan çalışmalar, 1915 olaylarının soykırım olarak nitelendirilmesini sağlayacak amaç/niyet unsurunu ortaya koyamamıştır.

Taner Akçam ve diğer projelerin sıkıntısı da işte tam olarak budur. Bunların, son zamanlarda soykırım suçunun oluşmasının şartı olan niyet unsurunun ortaya koyulması yönündeki çabalarını arttırdıkları gözlemlenmektedir.

Bu çerçevede, Ekim 2016da İletişim Yayınları, Taner Akçamın *Naim Efendi'nin Hatıratı ve Talat Paşa Telgrafları - Krikor Gergeryan Arşivi* başlıklı kitabını yayınlamıştır. Bu kitabında Akçam, bir süre İttihat ve Terakki Cemiyeti liderlerinin Ermenilerin imhasına yönelik niyetlerinin kanıtı olarak sunulan, ancak 1983 yılında Şinasi Orel ve Süreyya Yuca tarafından yayımlanan *Ermenilerce Talat Paşaya Atfedilen Telgrafların Gerçek Yüzü* başlıklı çalışmada orijinal olmadıkları kanıtlanan Andonyan Belgelerinin aslında gerçek olduklarını ispat etmeye çabalamaktadır. Ne var ki, Akçamın bu çabası kısa sürede boşa çıkmıştır; Ömer Engin Lütem, *Ermeni Araştırmaları* dergisinin Kasım 2016da yayınlanan 55. sayısında, Akçamın kitabını tahlil etmiş ve bu kitabın manipülasyon ve çarpıtmalara dayandığını açıkça göstermiştir. Böylece, Akçamın İletişim Yayınlarından çıkan kitabının sadece bir kağıt israfı olduğunun yanında, adıgeçenin bilimsel etiğe sahip olmadığını da bir kez daha kanıtlamıştır.

Bu çerçevede, içinde bulunduğumuz Nisan ayında Joe Berlinger adlı bir yönetmenin çektiği *Intent to Destroy* (Yok Etme Amacı/Niyeti) başlıklı bir belgeselin gösterilmeye başlandığı da belirtilmelidir. Bu belgeselin başlığı bile belgeselin neyi hedeflediğini göstermektedir.

Son olarak, 22 Nisan 2017de *New York Times*da *Sherlock Holmes of Armenian Genocide Uncovers Lost Evidence* (Ermeni Soykırımının Sherlock Holmesu Kayıt Kanıtlarını Ortaya Çıkartıyor) başlıklı bir yazı yayınlanmış ve bu yazıda Taner Akçamın şimdiye kadar bulunamamış Ermeni soykırımın kanıtı olan namlusu tüten silahı (İng. *smoking gun*), yani Ermenilerin imhasını emreden bir telgrafı, Kudüsteki Ermeni Patrikhanesi arşivinde bulduğu iddia edilmiştir. Bahsi geçen bu telgraf, bu yazıda tartışılan telgraftır.

Kısacası, anlaşılmaktadır ki, önümüzdeki süreçte Akçam ve diğer projeler çabalarını namlusu tüten silahı buldukları propagandasına yoğunlaşacaklardır. Bunun için, ne yazık ki, Türkiyedeki Ermeni vatandaşların sesi olması beklenen AGOS gibi kanalları da ele geçirdikleri görülmektedir.

Öte yandan, sürecin henüz başında, Akçam ve diğer projelerin, Sherlock Holmes olmak bir yana, yalnızca acınası birer Norman Stansfield oldukları bir kez daha anlaşılmıştır.

Fotoğraf: Hyetert

[1] Bizzat Taner Akçamın kardeşi Cahit Akçam ve ağabeyi Alper Akçamın, Taner Akçam hakkında söyledikleri için bkz.

Taner Akçam'ın Birgün Gazetesini Eleştiren Yazısına Yanıt Kardeşi Cahit Akçam'dan Geldi, *Medyatava*, Eylül 25, 2012, erişim Nisan 28, 2017, http://www.medyatava.com/haber/taner-akcamin-birgun-gazetesini-elestiren-yazisina-yanit-kardesi-cahit-akcamdan-geldi_55042; Alper Akçam, Kendi adıma özür diliyorum, *Odatv*, Şubat 23, 2015, erişim erişim Nisan 28, 2017, http://odatv.com/akcam-ailesi-adina-ozur-diliyor-2302151200.html.

[2] Norman Stansfield, sinema tarihinde büyük bir başarı yakalamış olan, Luc Besson tarafından yönetilen ve Jean Renonun başrolünde oynadığı , Stingin *Shape of My Heart* adlı soundtracki ile özdeşleşmiş yapımı *Léon: The Professional* (1994) filmindeki suça bulaşmış yoz polis memuru karakteridir.

Yazar Hakkında :

Dr. Turgut Kerem Tuncel, Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) kıdemli analisttir. Avrasya jeopolitiği, Geniş Karadeniz Bölgesi, Güney Kafkasya, Karabağ ihtilafı ve Türk-Ermeni ilişkileri hakkında çalışmalar yürütmektedir.

Atıfta bulunmak için: TUNCEL, Turgut Kerem. 2026. "TANER AKÇAM VE AGOS ARTIK BİZİ ŞAŞIRTMIYOR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2017 / 39. Nisan 28. Erişim Kasım 08, 2026. https://www.avimbulten.org/tr/Yorum/TANER-AKCAM-VE-AGOS-ARTIK-BIZI-SASIRTMIYOR

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır